

OBSAH

Užité zkratky	XIII
Osobní motto autora	XV
Úvodem	XVII

A. Obecná část 1

1. kapitola Teoretická východiska srovnávacího ústavního práva 3

1. Historické aspekty geneze ústavnosti a smyslu ústav	3
2. Historické pojetí ústavy	7
3. Ústava v etapách společenského vývoje	10
4. Historická opodstatněnost vztahu ústavy a státu	14
5. Ústava jako právní status veřejné moci	16
6. Standardní, heterogenní i dynamický charakter předmětu ústavní úpravy	19
7. Pojetí ústavodárné moci	21
8. K pojetí tzv. ochrany či kontroly ústavy	23
9. Dominantní ústavní modely	25
10. Ústavní demokracie jako historická varianta po pádu autoritářských systémů	28

2. kapitola Východiskové ústavněprávní instituty 31

1. Ústavněprávní pojetí „lidu“	31
2. Dělbá moci a její význam pro ústavnost	32
3. Ústava a národnostátní emancipace	34
4. Ústavnost a politická kultura	36
5. Ústavnost jako projev suverenity státu	37
6. Ústava formální, reálná a fiktivní	39
7. Vývojové propojování ústavního práva s právem mezinárodním (veřejným)	40
8. Vztah ústavy, ústavní reality a politiky	41
9. Společenský vývoj ovlivňující metodologii ústavního práva srovnávacího	44

3. kapitola Ústavněprávní modely dělby moci a jejich modality 47

1. Metodologická explikace	47
2. Anglický ústavní model	48
3. Švýcarský ústavní model	49

4. Ústavní model USA	51
5. Francouzský ústavní model	52
4. kapitola Institucionální ústavněprávní komparatistika	56
1. Ústavněprávní pojetí formy výkonné moci (formy vlády)	56
2. Ústavněprávní pojetí formy státu	59
2.1 Ústavněprávní forma státu z hlediska pojetí hlavy státu	59
2.2 Ústavněprávní forma státu z hlediska vertikální organizace moci na jeho území	63
2.3 Stát ústavně tzv. unitární (jednotný)	65
2.4 Stát ústavně složený	66
3. Ústavněprávní základy demokracie	71
3.1 Parlamentarismus jako model reprezentativní demokracie	71
3.2 Dvoukomorovost parlamentů v ústavní dělbě moci (komparativní studie)	74
3.3 Ústavní koncept voleb v komparaci	78
3.4 Ústavní aspekty typů volebních systémů z hlediska přidělování mandátů (komplementární studie)	82
3.5 Ústavní koncept tzv. přímé demokracie	85
3.6 Ústavněprávní základy územní samosprávy	88
3.7 Ústavní fenomén politických stran	90
4. Ústavní základy spravedlnosti	93
4.1 Pojetí ústavněprávní odpovědnosti	93
4.2 Ústavní základy obecného soudnictví	98
4.3 Ústavněprávní aspekty správního soudnictví	99
5. Tzv. nezávislé ústavní orgány v dělbě moci	100
5.1 K ústavní modernizaci dělby moci	100
5.2 Postavení a funkce tzv. nejvyšších soudních rad	100
5.3 Ústavní postavení prokuratury v komparaci	103
5.4 Nezávislé orgány kontroly rozpočtu a hospodaření státu	104
5.5 Ústavní poslání tzv. „ombudsmana“	105
5.6 Ústavní poslání ústředních bank státu	105
5.7 Rady pro rozhlasové a televizní vysílání	106
5. kapitola Ústavní kontext ochrany lidských práv a svobod	107
1. Ústavněprávní význam problematiky lidských práv a svobod	107
2. Historická východiska konceptu lidských práv a svobod	109
3. Ústavní ztvárnění práv a svobod v komparativním aspektu	111
4. Ústavní zásady (doktríny) o lidských právech	113
5. Ústavní přípustnost občanských povinností	115
6. Komparativní pojetí ústavních záruk lidských práv a svobod	116

B. Zvláštní část	119
6. kapitola Ústavnost československá, česká a slovenská	121
1. Komparativní přístup k osobitosti čs. ústavní historie	121
2. Ústavní vývoj Československa na základě aspektů komparativních ...	123
3. Ústavní defederalizace Československa	123
4. Komparativní audit ústavního pořádku České republiky	125
5. Komparativní přístup k ústavnímu systému Slovenské republiky	132
7. kapitola Ústavní rozmach parlamentarismu ve světě	135
1. Zvláštnosti ústavního vývoje 19. století, liberalizace a ústavnost.	135
2. Zvláštnosti skandinávských ústavních systémů	137
3. Konstituční a parlamentní monarchie severozápadní kontinentální Evropy	138
4. Ústavněprávní vliv anglického konstitucionalismu na státy tzv. Commonwealthu	139
5. Ústavní vývoj Velké Británie, tzv. Devolution	142
6. Ústavněprávní souvislosti tzv. brexitu.	143
8. kapitola Federalismus jako zvláštní ústavní fenomén (komparativní studie)	144
1. Ústavní forma federace jako veřejnoprávní postkoloniální (emancipační) konstrukt	144
2. Forma federace jako řešení vztahů mezinárodních	145
3. Spolková forma decentralizovaného ústavního regionalismu.	146
9. kapitola Obnova ústavní demokracie v Evropě a ve světě po II. světové válce	147
1. Obnova ústavní demokracie v zemích západní a jižní Evropy (defašizace a demokratizace).	147
1.1 Zvláštní ústavní situace Rakouska.	147
1.2 Zvláštní ústavní situace Itálie	147
1.3 Zvláštní ústavní situace Japonska	148
1.4 Zvláštní ústavní situace Německa	150
1.5 Zvláštní ústavní situace Španělska	151
1.6 Zvláštní ústavní situace Portugalska	152
1.7 Zvláštní ústavní situace Řecké republiky	152
1.8 Zvláštnosti vzniku státu Izrael a vývoj jeho ústavního systému	153
1.9 Charakter ústavních prvků Turecké republiky.	154
2. Obnova ústavní demokracie v tzv. postsocialistických zemích.	154
2.1 Tzv. dekomunizace a nová vlna rozvoje ústavnosti	154

2.2	Osobitá polská ústavnost	155
2.3	Ústavní situace po rozpadu Sovětského svazu (SSSR)	157
2.4	Zvláštnosti ústavní situace „postsovětských“ zemí	158
2.5	Ústavní situace po rozpadu Jugoslávie	160
2.6	Ústavní situace dalších bývalých sovětských politických satelitů	162
10.	kapitola Ústavněprávní aspekty evropské integrace	164
1.	Evropský ústavněprávní polycentrismus	164
2.	Ústavněprávní aspekty systému Rady Evropy	167
2.1	Veřejnoprávní mocenská konvergence systému Rady Evropy ...	167
2.2	Ústavněprávní audit Úmluvy	168
2.3	Jurisdikce Evropského soudu pro lidská práva jako pramen evropské lidskoprávní ústavnosti	180
3.	Ústavněprávní aspekty Evropské unie	181
3.1	Ústavněprávní východiska k veřejnoprávnímu charakteru Evropské unie	181
3.2	Užití ústavněprávní indukce v přístupu k vnitřnímu mocenskému systému Evropské unie	185
3.3	K povaze vertikálního rozdělení působnosti v Evropské unii ...	186
3.4	Možné přístupy k „formě vlády“ v Evropské unii	188
3.5	Charakter „justice“ Evropské unie	189
3.6	Lidskoprávní aspekty systému Evropské unie	192
3.7	Ústavněprávní povaha tzv. občanství Evropské unie	194
3.8	Ústavněprávní aspekty územní suverenity Evropské unie	195
11.	kapitola Mimoevropská ústavněprávní kontinentální teritorialistika	196
1.	Latinskoamerické ústavní systémy	196
2.	Ústavní zvláštnosti islámských (arabských) států	197
3.	Zvláštnosti asijských ústavních systémů	199
3.1	Zvláštnosti konstitucionalizace asijských zemí	199
3.2	Ústavní vývoj anglické postkoloniální sféry	199
3.3	Jiné příklady ústavněprávní liberalizace v Asii	200
3.4	Ústavněprávní reflexe na ústavní realitu Číny a Vietnamu	201
4.	Africké ústavní systémy	201
4.1	Vývojové aspekty afrických ústavních systémů	201
4.2	Ústavní osobitosti Maroka	202

C. Přílohové dílčí studie	203
1. Soužití ústavnosti s politikou, faktická ústava a modifikace dělby moci	205
2. Dělba moci jako vertikální konkurence státu a územní samosprávy . . .	212
3. Precedenční ústavní právo jako výběr ústavně vhodných případů	218
4. Právní stát a možné meze kreativní činnosti ústavního soudu	226
5. Modernizace ústavnosti – testování ústavnosti jako základ výkladu a aplikace ústavních norem	236
6. Aktuální dilemata veřejné správy v současných evropských ústavních systémech	244
7. Teoretický audit českého ústavního pořádku ve spojení s ústavní realitou.	253
8. Úvaha nad konceptem evropského právního státu	269
9. K možnému pojetí evropského ústavního práva	276
Abstract	287
O autorovi	293
Vybraná, použitá a odkazovaná literatura	303
Věcný rejstřík	310